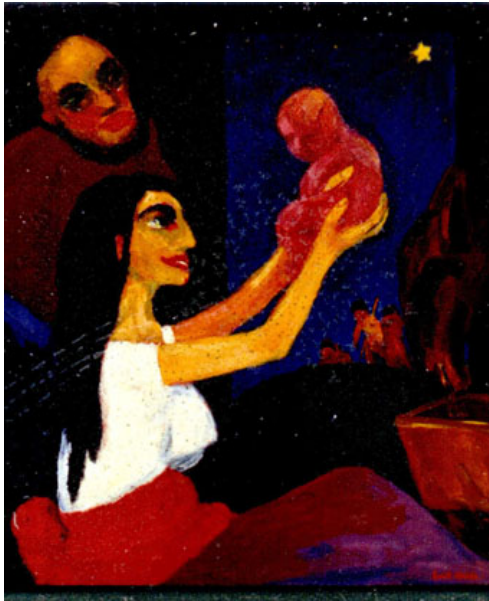


OVERDENKING BIJ FILIPPENZEN 2 EN LC 2



We zien hoe het kind omhoog wordt gehouden door zijn moeder, hoe ze haar pasgeboren baby laat zien aan heel de wereld. Een kwetsbaar kind dat hoog wordt verheven.

Daarom heeft God hem hoog verheven en hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat hoorden we zojuist.

Naast die woorden uit de Fillippenzenbrief hoorden we het kerstevangelie uit Lucas 2, dat we gelezen hebben tot het moment dat de engelen weer weggingen en de herders zich opmaken om op zoek te gaan naar het kind. Hoe het verhaal verder gaat zien we hier op dit schilderij.

Helemaal in de verte zien we de gestalten van de herders die in aantocht zijn, op weg naar dit tafereel, waar wij als kijkers het volle zicht op hebben.

Dit schilderij heet *Heilige nacht* en is geschilderd door de Duitse expressionist Emil Nolde, in 1911/1912. Het maakte deel uit van een negenluik over het leven van Christus. Nolde heeft vooral het aardse, boerse en primitieve van de geboorte goed uit willen laten komen. In de nazitijd werd zijn werk verboden als *entartete Kunst*, verdorven kunst. Men vond het te weinig verheven en te wild en Maria had een veel te oriëntaals, joods uiterlijk.

Niet het Kind lijkt in deze schildering het middelpunt te staan, zoals gebruikelijk bij afbeeldingen van de geboorte van Jezus, maar het licht valt hier vooral op wat het kind teweeg brengt bij de twee mensen die naar hem kijken. We zien Jozef als een wat kalende man terzijde met een schuin hoofd en aandachtige, tedere blik en centraal staat vooral Maria, die haar kind omhoog houdt en stralend naar hem opkijkt. Ze hebben schik in het kind, dat geschilder is met de nog rozerode huid en het waterhoofd van de pasgeborene. Boven rechts is een bijzondere ster te zien aan het firmament die schijnt op het rozerode baby'tje. Er is in dit schilderij een sterk contrast tussen donker en licht, de kleuren zijn fel en diep en warm tegelijk en heel aards. Het is vol leven<afbeelding weg>

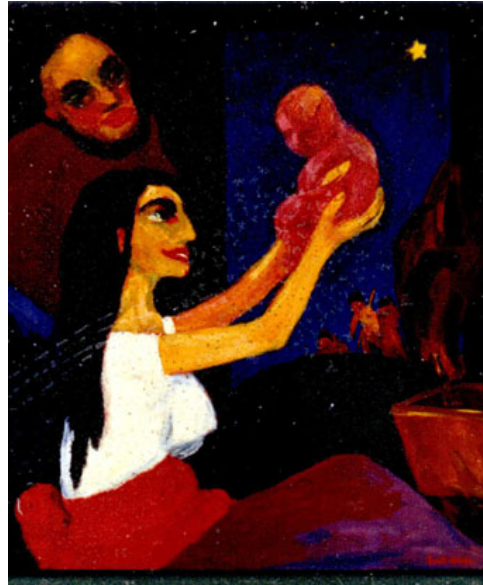
Er is iets bijzonders met Kerst, iets dat je op een wonderlijke manier heel blij kan maken, anders dan welk ander feest dan ook dat in zich heeft. Dat heeft denk ik te maken met dat gevoel van een nieuw en ongekend begin dat verbonden is met geboorte en dat we hier verbeeld zien. Alsof ineens

alles vol belofte is. Alsof met de geboorte van dit kind in deze diepe donkere nacht heel de wereld opnieuw geboren wordt.

Het brengt het scheppingsverhaal in herinnering, het verhaal van de geboorte van de wereld, waar verteld wordt dat God kijkt naar dat pas ontstane leven en ziet dat het goed was. God die kijkt naar de wereld zoals Maria hier naar haar kind, met schik en een blik vol verwachting.

Stel je toch voor dat wij zo naar de wereld, naar de mensen, naar het leven, naar ons eigen leven zouden kunnen kijken. Dat zou toch iets ongelooflijks zijn.

Vandaag worden we uitgenodigd om dat te doen. Iets van de pure vreugde en het diepe vertrouwen van het begin komt vandaag opnieuw op ons toe in dit verhaal van de geboorte van dit kind. God die in mensen een welbehagen heeft. Het is alsof met Kerst wij mogen delen in die goddelijke blik, weer even zo mogen kijken naar de aarde, de mensen, het leven, óns leven, met welbehagen, vreugde, met plezier, met het besef van goedheid.



Goedheid. Aan ons mensen is het besef van goedheid meegegeven. Dat is onze eer en grootheid: ons vermogen om goedheid te herkennen en ons erin te verheugen. Om goedheid niet alleen te herkennen, maar ook te helpen mogelijk maken, daarin ligt heel onze opdracht en daarmee onze eer en heerlijkheid als mens.

Ieder mens krijgt dat bij zijn of haar geboorte dat met zich mee, of die dat besef van goedheid later in het leven nu terugvoert op God of niet, of die zichzelf nu ziet als gelovig of niet, dat besef van goedheid is, daar ben ik diep van overtuigd, ingeschapen, of anders gezegd: gegeven met het menszijn zelf.

Het is onze grootste eer en glorie. En tegelijkertijd is het ook onze grootste verzoeking. Want wij mensen kunnen in de greep raken van het kwaad, van de destructiviteit die de goedheid wil vermoorden, ook dat is een mogelijkheid die met het menszijn gegeven is. Hoe onbegrijpelijk ook, wij kunnen ons van de oorspronkelijke goedheid afkeren, er tegenin leven, het niet genoeg ruimte geven, het niet de plaats geven die het toekomst.

Daarvoor hoeven we alleen maar te kijken naar de realiteit van hoe onze wereld er op dit moment voorstaat. De verschrikkelijke wrede oorlogen die woeden. Wat er in Gaza gebeurt met onschuldige mensen en

pasgeboren kinderen, de gijzelaars die daar vast zitten, de oorlog in Oekraïne die straks al twee jaar duurt.

De oorlogen en conflicten op zoveel andere plaatsen die zoveel slachtoffers maken. De vervuiling, uitputting, voedselcrises, al die mensen op de vlucht die door anderen geweerd worden, de ontstellend ongelijke verdeling, geweld tegen mensen en dieren en tegen de aarde zelf, zoveel haat, angst, wantrouwen, onverschilligheid en vreugdeloosheid.

Het is het bekende sombere verhaal, en het klinkt steeds maar weer. Het weet ons maar nauwelijks te raken, want we hebben het te vaak gehoord. Het is te groot en te massief, het is niet nieuw, het is allang in ons gaan zitten. We dragen het mee als een besef van de alomtegenwoordigheid van het kwade dat ons neerdrukt en machteloos maakt en ieder besef van goedheid dreigt te verstikken.

Vreest niet, want zie ik kondig u aan: grote vreugde. Deze woorden klinken vandaag om ons te bevrijden en te redden van dat besef van het kwade en de uitzichtloosheid, dat zich zo diep als beeld in ons heeft weten te nestelen, op de plek waar het besef van het goede zou moeten zijn, - om in ons weer ruimte te scheppen voor dat oorspronkelijke besef van de goedheid die ons met God verbindt.

God heeft in mensen behagen zingen de engelen. Blijkbaar is er een heel koor voor nodig om ons te doordringen van de belofte van goedheid die zich aandient temidden van alle gebrokenheid. Om weer moed te kunnen vatten, om weer te kunnen geloven in de God naar wiens beeld wij geschapen zijn, en om te durven geloven in en ons in te zetten voor die mogelijkheid van goedheid, ondanks alles.

Omdat het zo moeilijk kan zijn om in goedheid te geloven als het blijft bij een abstracte gedachte, heeft God ons in de nacht van de wereld een kind gezonden, in wie deze mogelijkheid volle werkelijkheid geworden is. Heeft Hij ons een mens geschonken die ons laat zien wat goedheid is, die als geen ander dit beeld van God heeft getoond.

Om ons er opnieuw in te doen geloven, om onszelf er opnieuw mee te verbinden, om zelf als nieuw geboren te zijn. Om samen te leven vanuit de gezindheid die hij ons heeft laten zien. Opdat wij deze aarde, de mensen, het leven, óns leven in alle gebrokenheid kunnen liefhebben, zoals God ons liefheeft.

